

*Gimnazija
Franca Miklošiča
Ljutomer*

Gospodarstvo Kitajske

Referat pri pouku geografije

KMETIJSTVO

Kitajska je najbolj poseljena država na svetu in ena največjih proizvajalcev in porabnikov kmetijskih pridelkov. Je ena vodilnih pridelovalcev žit, koruze, riža in bombaža. Razvita je tudi prašičereja. Kmetijstvo prispeva 10 % BDP in zaposluje približno 40 % delovne sile, čeprav je le 15 % zemlje (približno 1,2 mio km²) rodovitne. Kmetijstvo je pomemben sektor na Kitajskem, ki zaposluje več kot 300 milijonov kmetov.

Slika 1-RIŽEVA POLJA

Približno 75% obdelovalnih površin na Kitajskem se uporablja za pridelavo živil. Riž je najpomembnejši pridelek na Kitajskem, ki ga pridelujejo na približno 25% obdelovalnih površin.

Pšenica je drugo najbolj razširjeno žito, ki raste v večjem delu države, še posebej na severu Kitajske. Koruzo in proso so gojijo na severu in severovzhodu Kitajske, oves pa gojijo v Mongoliji in Tibetu .

SLIKA 2-Koruzna

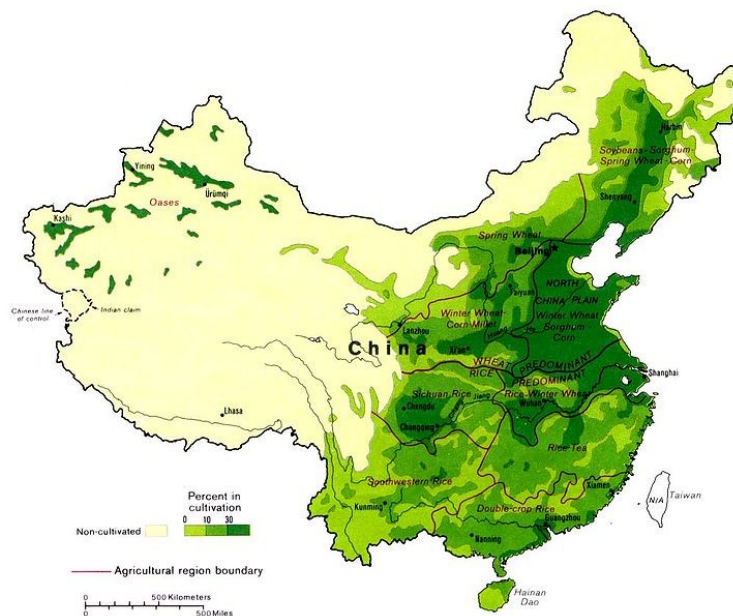
Drugi pridelki so sladki krompir na jugu, bela krompirja na severu in različno drugo sadje in zelenjava. Tropsko sadje pridelujejo na otoku Hainan , jabolka in hruške se gojijo v severni provinci Liaoning in Shandong in citruse gojijo na jugu Kitajske.

Oljna semena so pomembna v kitajskem kmetijstvu, saj proizvajajo jedilna olja in so pomembna za industrijsko oblikovanje ter predstavlja velik delež izvoza kmetijskih proizvodov. Kitajska je tudi vodilni proizvajalec arašidov, ki se gojijo v Shandong in Hebei provincah. Druge oljnice so sezamovo seme , sončnična semena , oljne ogrščice , ter semena iz drevesa tung .

Pomembna za Kitajsko so tudi zeleni in jasminov čaj (priljubljen med kitajskim prebivalstvom), črni čaj (kot izvoz), sladkorni trs in sladkorna pesa. Čajne plantaže se nahajajo na obronkih sredini Yangtze dolini in v jugovzhodni provinci Fujian in Zhejiang . Sladkorni trs gojijo v Guangdong in Sichuan.

Slika 2- PRIDELOVANJE BOMBAŽA

INDUSTRIJA

Kitajska industrija s pridom izrablja velika naravna bogastva svoje dežele. Industrija: tekstilna, živilskopredelovalna, železarska in jeklarska, strojna, kemična ...

Industrija in gradbeništvo ustvarita približno polovico BDP. Kitajska je zaradi poceni delovne sile ena najprivlačnejših destinacij za lokacijo proizvodnih obratov, čeprav se je cena delovne sile precej povišala po letu 2008. Več kot polovico kitajskega izvoza ustvarijo podjetja s tujim kapitalom. Storitveni sektor zaradi javnih monopolov in strogih predpisov ni dobro razvit in v zadnjih 15 letih predstavlja le tretjino BDP.

Kitajska je postala pojem za svetovno tovarno in znana po dejstvu, da nudi najcenejšo organizirano delovno silo na svetu. Na kitajskem trgu so seveda prisotne vse svetovne blagovne znamke, vse vrste avtomobilov, najbolj popularne znamke gospodinjskih aparatov in pripomočkov, zabavne elektronike in elektronske komunikacije.

Neznosno število delavcev v kitajskih tovarnah.

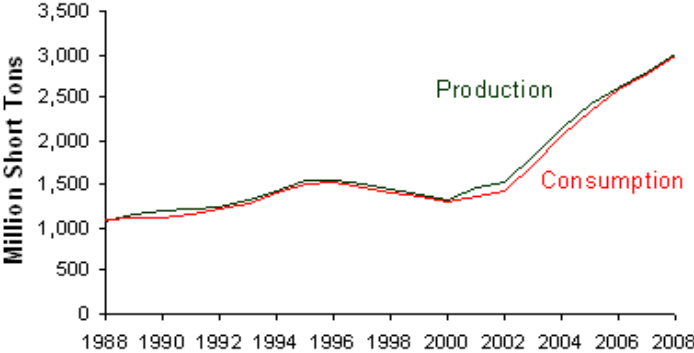
Kitajska ima velike zaloge premoga, ki je primarni energijski vir v državi. Kitajska je poleg premoga še vodilni proizvajalec svinca, cinka in kositra. Je šesti največji proizvajalec nafte na svetu. Velike zaloge nafte, ki so bile v začetku 80-ih let glavno gonilo zunanje trgovine, ko je Kitajska pod Deng Xiaopingom začela uvajati prve vidnejše gospodarske spremembe, so v zadnjih letih izčrpane oziroma neizkoriščene, saj ni bilo večjih vlaganj v izgradnjo kapacitet. Enako velja za naravni plin.

Tabela 1- Graf proizvodnje in potrošnje premoga

China's Coal Production and Consumption, 1988-2008

Source: EIA International Energy Annual

2008 estimated

AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA

Kitajska avtomobilska industrija je v zadnjih letih ostala močna, v nasprotju z večino držav, ki jih je močno prizadela svetovna gospodarska recesija. Kljub temu so na Kitajskem v letu 2011 zabeležil nižjo stopnjo rasti proizvodnje motornih vozil.

Glavni kupci v tej industriji so trgovci z avtomobili, ki imajo običajno ekskluzivne pogodbenne dogovore s proizvajalci. Zato so proizvajalci odvisni od prodajalcev. Na trgu prevladujejo veliki globalni konkurenti, kot npr. **Hyundai in Suzuki**. Kupna moč na trgu je ocenjena kot relativno šibka.

Blagovna znamka in ugled sta najpomembnejša dejavnika v avtomobilski industriji, kar predstavlja oviro za nove konkumente. Tisti, ki so vstopili na trg, jih je to preprežilo. Ključno uspešno predstavili uspešne tuje blagovne znamke. Poleg tega vodilne blagovne znamke, kot sta Hyundai in Volkswagen, uživajo izjemno visoko raven prepoznavnosti blagovne znamke, kar se odraža v njihovem visokem obsegu prodaje in prevlade na trgu. Vendar pa postajajo končni kupci vedno bolj občutljivi na ceno. Novi konkurenti imajo zato možnost, da vstopijo na trg s prodajo vozil nizkega cenovnega razreda. V industriji je tudi vedno bolj pomembno zaostrovanje zakonodaje na področju škodljivih izpustov. Kitajska je leta 2007 uvedla nacionalni III standard, medtem ko je Peking leta 2008 sprejel standarde Euro IV. Na splošno je verjetnost vstopa novih ponudnikov ocenjena kot šibka.

Trg proizvajalcev motornih vozil je sestavljen iz relativno majhnega števila velikih podjetij.

Največji konkurenti na trgu so:

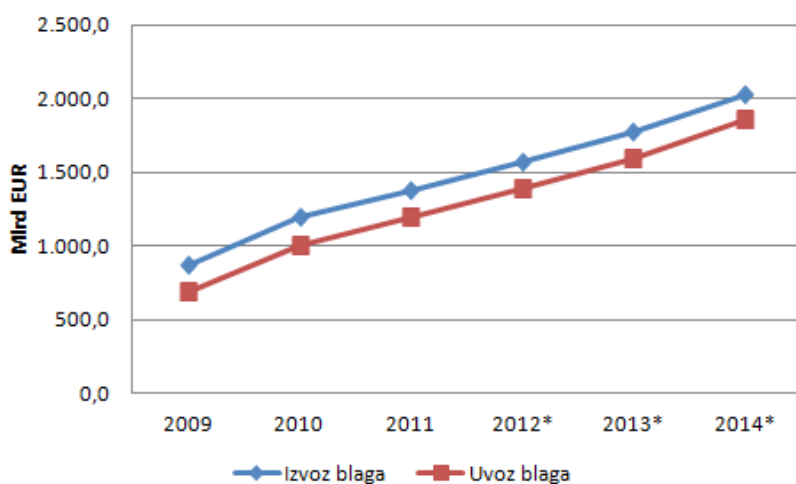
- China National Heavy Duty Truck Group Co., Ltd.
- General Motors Company
- Hyundai Motor Company
- Volkswagen AG

ZUNANJA TRGOVINA

V letu 2011 je imela Kitajska 175,2 milijard EUR presežka v blagovni menjavi. Izvozili so za 1.369,6 milijard EUR, uvozili pa za 1.194,5 milijard EUR blaga. Največ so izvažali električno, elektronsko in strojno opremo, tekstil ter optično, tehnično in medicinsko opremo. Vodilni izvozni trg v letu 2011 so bile ZDA, kamor so izvozili 17,1 % celotnega izvoza. Uvažali so največ električno in elektronsko opremo, mineralna goriva ter stroje in opremo. Največ so v letu 2011 uvozili iz Japonske (11,2 % od celotnega uvoza), Južne Koreje, Tajvana, ZDA in Nemčije.

Kitajska - gibanje izvoza in uvoza blaga 2009 - 2014 (grafični prikaz)

(*) EIU napoved.

Glavne izvozne blagovne skupine 2011	% od celote	Glavne uvozne blagovne skupine 2011	% od celote
Električna in elektron. oprema	23,5	Električna in elektron. oprema	20,1
Stroji , jedrski reaktorji	18,6	Mineralna goriva	15,8
Tekstil, oblačila in pletenine	7,5	Stroji, jedrski reaktorji	11,4
Optična, tehn. in medic. oprema	3,2	Rude, žlindra in pepel	8,6

Pohištvo, svetila	3,2	Optična, tehn. in medic. oprema	5,7
-------------------	-----	---------------------------------	-----

Vodilni izvozni trgi 2011	% od celote	Vodilni uvozni trgi 2011	% od celote
----------------------------------	--------------------	---------------------------------	--------------------

ZDA	17,1	Japonska	11,2
-----	------	----------	------

Hong Kong	14,1	Južna Koreja	9,3
-----------	------	--------------	-----

Japonska	7,8	Tajvan	7,2
----------	-----	--------	-----

Južna Koreja	4,4	ZDA	7,1
--------------	-----	-----	-----

Nemčija	4,0	Nemčija	5,3
---------	-----	---------	-----

OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE

Z uveljavitvijo zakona o obnovljivih virih energije, ki je začel veljati leta 2006, je kitajski trg obnovljivih virov energije dobil nov zagon, da postane vodilni v svetu tako na področju proizvodnje kot porabe. Obnovljivi viri energije na Kitajskem imajo vse bolj pomembno in strateško vlogo v energetskega razvoju države. Skupna moč obnovljivih zmogljivosti na Kitajskem je v letu 2009 dosegla 226 GW.

Hydroelektrarne predstavljajo 197 GW, energija vetra 25,8 GW, biomasa 3,2 GW, sončna energija pa 0,4 GW. Električna energija pridobljena iz obnovljivih virov je predstavljala več kot četrtnino vseh obstoječih zmogljivosti na Kitajskem z močjo 860 GW. In kar je najbolj pomembno, v petletnem obdobju 2005-2009, se je vetrna energija povečala za 30-krat, od samo 0,8 GW ob koncu leta 2004. Do leta 2009 je Kitajska postala največji svetovni izdelovalec vetrnih turbin in se lahko pohvali, da ima največ vetrnih zmogljivosti, od katerih jih je tri četrtine na morju. Vlada ima za cilj doseči 30 GW inštalirane moči vetrne energije do leta 2020. Sredi leta 2009, je Kitajska napovedala pomembne naložbe v fotovoltaike, ki je do tedaj veljala kot predraga tehnologija. V velikem hidro sektorju je bil ključen projekt Jez treh sotesk, ki je pričel s polnim delovanjem v letu 2011 in katerega skupna zmogljivost je 22,5 GW.

Operaterji na trgu obnovljivih virov energije so si precej utrdili svoj položaj in bolj malo je verjetno, da bi popolnoma nova energetska družba uspela na trgu. Bolj smiselno je, da novi konkurenti poizkusijo z diverzifikacijo v okviru obstoječih energetskih družb. Vstopno oviro lahko predstavljajo tudi potrebna gradbena dovoljenja za gradnjo objektov, kot so vetrne elektrarne. Možnost vstopa novih konkurentov na trg je ocenjena kot zmerna.

Courtesy of The National Renewable Energy Laboratory (NREL)

DELO OTROK NA KITAJSKEM

Za Appleve izdelke zaposlujejo otroke

Podjetje, ki proizvaja izdelke za gigante kot so Apple in Sony, se je znova znašlo v težavah zaradi otroške delovne sile pri izdelavi svojih naprav

Igor Mekina | 18. 10. 2012

Kot poroča kitajska stran Sina, je namreč Foxconn, ki izdeluje tudi konzolo X, v svoji tovarni v pokrajini Jantai za delo uporabljal mladoletnike, stare od 14 do 16 let, ki so tudi do 16 ur dnevno sestavljali priključene naprave za igranje.

© Arhiv Mladine

Ameriški nacionalni odbor za delo, ki skrbi za pravice delavcev v velikih korporacijah, je v svojem poročilu zapisal, da na Kitajskem domnevno najstniki stari 16 in 17 let v prenatrpanih in neprezračeni prostorih za **Microsoft** sestavljajo računalniške miške in Xbox krmilnike, poroča Delo.

Otroci naj bi delali tudi več kot 15 ur dnevno, za uro **dela** pa naj bi bili plačani nekaj več kot 40 centov na uro.

Vodilni kader v tovarni KYE Systems na jugu Kitajske so tudi obtožili, da nadzoruje in ustrahuje delavce. V majhnih sobah spi 14 ljudi, za higieno pa skrbijo s pomočjo plastičnega vedra.

Microsoftov Xbox naj bi izdelovali otroci za okoli 40 centov na uro.

IZKORIŠČEVANJE KITAJSKIH DELAVCEV

Kitajska je ena izmed držav z največjim številom izkoriščenih delavcev.

Katastrofalne delovne in življenjske pogoje v Applovi partnerski družbi Foxconn je širši javnosti razkril neimenovani novinar iz kitajske časopisne hiše **Shanghai Evening Post**. Ta se je v tovarni pod krinko zaposlil kot navaden delavec. Po opravljenem tedenskem tečaju je od nadrejenih dobil dovoljenje, da lahko samostojno sestavlja iPhone5. Novinar je pri delu spoznal, da delavci brez odmora delajo vsaj od polnoči do šestih zjutraj. Če si kakšen od zaposlenih slučajno privošči le nekaj sekund oddiha, ga nadzornik pošlje za deset minut v kot. Čeprav se nam to ne zdi pretirana kazen, so Kitajci do dna duše osramočeni.

Če kdo od delavcev zboli zaradi izčrpanosti, ne sme zapustiti tovarne. Za njih poskrbi zdravnik, ki je prav tako zaposlen v tovarni. Ta se pacientom kaj veliko ne posveča, saj naenkrat zdravi štiri do pet ljudi. Skupna spalnica delavcev je slabša od svinjaka. Smrad po smeteh in znoju je neznosen. Povsod so kupi smeti. V omaricah celo domujejo ščurki. Novinar kitajske časopisne hiše Shanghai Evening Post je življenjske razmere v tovarni označil kot katastrofalne in nečloveške.

Podjetje Apple seveda ni edino, ki revne in neizobražene kitajske delavce na polno izkorišča za poceni proizvodnjo njihovih izdelkov in za kasnejše kopičenje dobičkov. So pa njegova partnerska podjetja do zaposlenih ena najbolj surovih in nehumanih. Ko boste torej kupovali nov Applov pametni mobilni telefon iPhone 5, se vsaj spomnite na izkoriščane in slabo plačane delavce tovarne Foxconn. Verjamemo, da boste s tem znali precej bolje ceniti vašo novo mobilno napravo.

PROMET KITAJSKE

Promet Kitajske, je doživel veliko rast in širitev v zadnjih letih. Letališča, ceste in železniške gradnje bodo množično zaposlovali delavce v Kitajski v naslednjem desetletju.

Železnica, ki je glavni način prevoza, se je podvojila od sredine 20. stoletja, je obsežna mreža ki zagotavlja transportne storitve celotnega naroda. V večjih mestih imajo metro sisteme v obratovanju, v gradnji ali v fazi načrtovanja. Avtoceste in cestni sistem je prav tako šel skozi hitre širitve, kar je povzročilo hitro povečanje avtomobilske uporabe po vsej Kitajski.

Železnica je glavni način prevoza na Kitajskem. V letu 2011 železnice na Kitajskem izvajajo 2.947 milijard tonskih kilometrov tovora ^[4] in 96123000000 Potniški km, ^[4] to sta obsega prometa, najvišja na svetu.

Leta 2007 je Kitajska imela 467 letališč. Od glavnih letališč na Kitajskem, Beijing Capital International Airport (PEK), ki se nahaja 27 km (17 milj) severovzhodno od osrednjega Pekinga, ima največji pretok potnikov letno.

Kitajska ima več kot 2.000 pristanišč, ki so odprta za tuje ladje.

Kitajska ima 110.000 kilometrov plovnih rek, potokov, jezer in kanalov, več kot katera katerakoli država na svetu.

TURIZEM KITAJSKE

Kitajska je tudi ena zelo dobro obiskanih turističnih držav. Ljudi pritegne zaradi svoje velikosti, drugačnosti, verstva, predvsem pa iz zanimanja »kako je na kitajskem«. Kitajska se lahko pohvali z bogato zgodovino države, prečudovitimi riževimi polji in Kitajskim zidom.

Najprimernejši čas za obisk Kitajske je odvisen predvsem od predela, ki ga nameravaš obiskati. Zaradi velikosti države in velikega števila turističnih atrakcij lahko Kitajsko obišeš skozi celo leto. Marec, april, september in oktober so zaradi ugodnega vremena najbolj priljubljeni meseci za ogled večine kitajskih znamenitosti. Mnogi popotniki pa zaradi višjih cen (cene v teh mesecih so v primerjavi z ostalim delom leta višje) in trum turistov raje odločijo za obisk Kitajske izven tega obdobja. Izjema sta Tibet in zahodni Sichuan, ki ju je najbolje obiskati v poletnih mesecih (najugodnejše temperature).

Kitajski zid – Na žalost celoten zid ni ohranjen, zaradi njegove dolžine pa si ga lahko ogledaš na različnih mestih. Najbolj znane dele lahko kot enodnevni izlet obišeš iz Pekinga, vendar se raje zapelji nekoliko dlje (npr. do Simataia, saj se na dveh najbližjih mestih (Badaling in Juyongguan) tare turistov

Xi'an – Svetovno znana vojska glinenih vojščakov v naravni velikosti.

VIRI:

Senegačnik, J. Svet: Geografija za 2. letnik gimnazij. 8.natis. Ljubljana: Modrijan založba, 2011. ISBN 978-961-6465-87-8

Hajdinjak, B. GEOgrafske značilnosti Sveta: za 2. letnik gimnazijskega in srednje tehniškega oz. strokovnega izobraževanja. 1.natis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004. ISBN: 86-11-16877-1

Brinovec, S. Regionalna geografija Sveta. 1.natis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. ISBN: 86-11-15101-1

http://en.wikipedia.org/wiki/Agriculture_in_China, 27.10.2012

http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/Kitajska, 27.10.2012

<http://www.potopisnik.si/azija/kitajska/>, 27.10.2012

<http://www.finance.si/277153/Microsoft-osumljen-izkori%20%20anja-otrok-za-delo/rss>, 8.11.2012

<http://www.mladina.si/116896/za-applove-izdelke-zaposlujejo-otroke/>, 8.11.2012

<http://www.racunalniske-novice.com/novice/mobilna-telefonija/apple/novi-iphone-scurki-smrad-in-samomori.html>, 8.11.2012

http://en.wikipedia.org/wiki/Transport_in_China, 8.11.2012